

Nr 1

Utrikesutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts i prop. 1973:1 gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1973/74 inom utrikesdepartementets verksamhetsområde jämte motioner.

DRIFTBUDGETEN

TREDJE HUVUDTITELN

Utrikesdepartementet m. m.

1. Utrikesförvaltningen. Kungl. Maj:t har i propositionen 1973:1, bilaga 5 (punkten A 1, s. 4-7 i utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 3 januari 1973) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att i utrikesförvaltningen inrätta en tjänst som sändebud i Co 5, en tjänst som sändebud i Co 2 och en tjänst som sändebud i Co 1,

2. till *Utrikesförvaltningen* för budgetåret 1973/74 anvisa ett förslagsanslag av 169 016 000 kr.

Motsvarande anslag är i gällande riksstat uppfört med 143 919 000 kr.

De organisatoriska förändringar som tas upp i årets statsverksproposition avser bl. a. upprättande av ambassad i Tyska Demokratiska Republiken, upphöjning av representationen i Saudiarabien till självständig ambassad, upprättande av ambassad i Bangladesh under ledning av en t. f. chargé d'affaires, överföring av generalkonsulatet i London till ambassaden, överföring av informationskontoret i New York till generalkonsulatet där samt indragning av det lönade konsulatet i Karachi.

Den föreslagna befattningen som sändebud i Co 5 avser delegationen i Bryssel. Sveriges avtal med den europeiska gemenskapen kommer att medföra en kraftigt ökad arbetsbelastning vid delegationen. Den tidigare befattningen som sändebud i Co 2 vid delegationen dras samtidigt in.

Tjänsten som sändebud i Co 2 avser ambassaden i Berlin.

Tjänsten som sändebud i Co 1 avser ambassaden i Jeddah som upprättades år 1967 och som hittills har letts av en t. f. chargé d'affaires, underställd sändebudet i Beirut. Upphöjningen av ambassaden i Jeddah till en självständig myndighet motiveras av önskemålet att kunna tillvarata möjligheterna till en utvidgning av varuutbytet mellan Sverige och Saudiarabien. Samtidigt kan en tjänst som ambassadråd vid ambassaden i Jeddah dras in.

Utrikesförvaltningens organisation är föremål för fortlöpande översyn och rationalisering. Behovet av förstärkningar tillgodoses i möjligaste mån genom omdisponering av befintliga tjänster. Den vid flera myndigheter ökande arbetsbelastningen kommer där så bedöms lämpligt att mötas

med nyanställning av lokalanställd personal, varigenom utsända tjänstemän kan utnyttjas för mera kvalificerade uppgifter. Under budgetåret 1973/74 beräknas således medel för ytterligare ett tiotal lokalanställda.

Antalet utlandsmyndigheter har under efterkrigstiden väsentligt ökat och arbetsuppgifterna utomlands vidgats. Ett effektivt utnyttjande av utrikesrepresentationen har ställt starkt ökade anspråk på hemmaorganisationen. En förstärkning av denna framstår i dag som ett väsentligt önskemål.

Med anledning av en intern utredning avseende utrikesförvaltningen har vissa organisatoriska förändringar inom departementet beslutats. Bl. a. kommer departementets utredningskapacitet att förstärkas genom sammanslagning av förhandlingsgruppen och rapportsekretariatet till en kabinetssekreteraren direkt underställd förhandlings- och utredningsgrupp. Medel beräknas för ytterligare en tjänst som departementssekreterare inom denna grupp. Vid tillskapandet av gruppen kommer särskilt att beaktas vad riksdagen (UU 1972:1) uttalat i fråga om behovet av informationsteknisk expertis.

Inom försvarsdepartementet har upprättats ett sekretariat för säkerhetspolitik och långtidsplanering inom totalförsvaret. Med hänsyn till vikten av att sekretariatet tillförs utrikespolitisk sakkunskap kommer en tjänsteman från utrikesdepartementet att tjänstgöra där. Med hänsyn härtill beräknas medel för ytterligare en tjänst som departementssekreterare.

Som ett led i rationaliseringssträvandena kommer utrikes- och handelsdepartementens enheter för utrikeshandel att förläggas till gemensamma lokaler och enheternas arbete att samordnas.

Under delposten lokalkostnader räknar departementschefen med kraftigt höjda hyror, främst på grund av byggnadsstyrelsens delvis nya principer för beräkning av hyror i såväl statsägda som förhyrda bostäder och kanslier.

I *motionen 1973:276* av herrar Carlshamre och Werner i Malmö (m) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om

- förslag syftande till att i tjänsten biträdande maka/make till utlandsstationerad UD-tjänsteman erhåller rätt till tjänstepension beräknad på skäligen del av tjänstemannens lön samt
- beaktande av vad i förevarande motion anförts om möjlighet till prövning av den svagare partens sak i redan inträffade skilsmäsofall, där bemälda part kommit att lida nöd som en konsekvens av skilsmässa.

Utskottet. Av propositionen framgår att, som ett led i rationaliseringssträvandena, utrikes- och handelsdepartementens enheter för utrikeshandel kommer att förläggas till gemensamma lokaler och enheternas arbete att samordnas. Utskottet har erfarit att de närmare formerna för denna samordning utreds av representanter för de båda departementen och att därvid även fortlöpande samråd sker med berörda personalorganisationer.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att organisatoriska föränd-

ringar kommer att vidtas inom utrikesdepartementet vilka syftar till att förstärka departementets utredningskapacitet samt att därvid kommer att beaktas vad riksdagen uttalat i fråga om behovet av informationsteknisk expertis. Det växande intresset i vårt land för internationella problem medför höjda anspråk på översiktlig, saklig och lättillgänglig dokumentation. Utrikespolitiska institutet har som en huvuduppgift att sprida information till allmänheten om aktuella internationella frågor. Värdefullt och omfattande informationsmaterial framställs också av utrikesdepartementet, som bör kunna ge viktiga bidrag för att fylla de särskilda informationsbehov som föreligger hos folkrörelser och andra utrikespolitiskt intresserade grupper rörande t. ex. de ståndpunkter som intagits av Sverige och deras bakgrund.

I propositionen anförs att det växande utvecklingssamarbetet innebär att ytterligare personal måste tillföras ambassaderna i vissa länder som mottar svenkt bistånd i större utsträckning. För detta ändamål beräknas medel för bl. a. två ambassadsekreterare. Det framgår vidare av propositionen (s. 45) att nya riktlinjer utfärdats för biståndskontorens verksamhet. Dessa innebär bl. a. att biståndskontoren görs till sektioner av berörda beskickningar. Personalen blir därigenom underställd utlandsmyndighetens chef. I fråga om SIDA:s kompetensområde ges SIDA instruktionsrätt gentemot utlandsmyndigheten. Genom dessa riktlinjer markeras den svenska representationens enhetliga karaktär gentemot såväl värdlandet som hemmamyndigheterna. Möjligheterna till ett rationellt utnyttjande av personalen förbättras och oklarheter rörande de olika ansvarsområdena elimineras.

Mot denna bakgrund kan konstateras att ärenden rörande förberedande och genomförande av svenska biståndsinsatser även i framtiden kommer att handläggas av biståndskontorens personal.

Förslagen i motionen 1973:276 är liktydiga med att staten borde tillerkänna utlandstjänstemans make löneförmåner och tjänstepension, eftersom maken biträder tjänstemannen i den med tjänsten förenade representationen.

Att utöva representation i kontaktskapande syfte ingår i utlandstjänstemännens normala arbetsuppgifter. Enligt internationell sedvänja deltar tjänstemans make i stor utsträckning i representationen. Maken kan därvid göra värdefulla insatser; särskilt gäller detta i samband med utövande av gästfrihet i hemmet. Insatserna är helt frivilliga. Det föreligger inget anställningsförhållande mellan staten och tjänstemannens make, och det ställs inte från statens sida några anspråk på dennes medverkan i representationen.

Skillnaden mellan gift och ogift tjänstemans utlandstillägg i gällande lönesystem motsvarar, enligt vad utskottet erfarit, schablonmässigt beräknade skillnader i deras levnadskostnader under utlandstjänstgöring. Representationskostnaderna ersätts genom ett särskilt bidrag som beräknas lika för gifta och ogifta. Om tjänstemans make inte önskar eller inte har möjlighet att ägna sig åt representation, medför detta inte någon minskning i tjänstemannens löneförmåner eller representationsbidrag.

Mot bakgrunden av vad som nu anförts finner utskottet att det ej föreligger anledning att införa löne- och pensionsförmåner för utlandstjänstemans make på grund av dennes medverkan i tjänstemannens representation. Utskottet avstyrker av samma skäl förslaget att särskild ersättning skall tillerkännas utlandstjänstemans fränskilde make.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. avslår motionen 1973:276,
2. bemyndigar Kungl. Maj:t att i utrikesförvaltningen inrätta en tjänst som sändebud i Co 5, en tjänst som sändebud i Co 2 och en tjänst som sändebud i Co 1,
3. till *Utrikesförvaltningen* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 169 016 000 kr.

2. Representationsbidrag till utlandstjänstemän m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna A 2–A 10, s. 7–10) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1973/74 anvisar

1. till *Representationsbidrag till utlandstjänstemän* ett anslag av 3 895 000 kr.,
2. till *Inventarier för beskickningar, delegationer och konsulat* ett reservationsanslag av 5 503 000 kr.,
3. till *Kursdifferenser* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
4. till *Ersättning åt olönade konsuler* ett förslagsanslag av 2 135 000 kr.,
5. till *Särskilda förhandlingar med annan stat eller inom internationell organisation* ett förslagsanslag av 6 500 000 kr.,
6. till *Kostnader för vissa nämnder m. m.* ett förslagsanslag av 210 000 kr.,
7. till *Kommittéer m. m.* ett reservationsanslag av 725 000 kr.,
8. till *Extra utgifter* ett reservationsanslag av 305 000 kr.,
9. till *Tillfälliga representationskostnader* ett förslagsanslag av 1 000 000 kr.

3. Förenta Nationerna. Kungl. Maj:t har (punkten B 1, s. 11) föreslagit att riksdagen till Förenta Nationerna för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 15 milj. kr.

Det framgår av propositionen att av detta belopp 2 milj. kr. beräknas för Sveriges frivilliga bidrag till FN:s verksamhet i Cypern (UNFICYP).

Utskottet. Utskottet har erfarit att Sveriges fordringar på FN för åtaganden inom ramen för fredsbevarande operationer nu uppgår till sammanlagt 47,2 milj. kr., sedan FN:s avbetalningar – sammanlagt ca 325 milj. kr. – avräknats. De svenska fordringarna, i vilka ingår ett belopp på 12 milj. kr. som Sverige ännu inte debiterat FN, fördelar sig med 13,3 milj. kr. på deltagandet i FN:s verksamhet i Främre Orienten, 3,4 milj. kr. på operationen i Kongo och 30,5 milj. kr. på verksamheten i Cypern.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer att riksdagen till *Förenade Nationerna* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 15 000 000 kr.

4. Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna B 2–B 5, s. 11–13) och hemställer

- att riksdagen för budgetåret 1973/74 anvisar
1. till *Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD)* ett förslagsanslag av 5 000 000 kr.,
 2. till *Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA)* ett förslagsanslag av 2 050 000 kr.,
 3. till *Europarådet* ett förslagsanslag av 2 350 000 kr.,
 4. till *Övriga internationella organisationer m. m.* ett förslagsanslag av 55 000 kr.

Information om Sverige i utlandet

5. Svenska institutet. Kungl. Maj:t har (punkten D 1, s. 51–52) föreslagit riksdagen att till Svenska institutet för budgetåret 1973/74 anvisa ett reservationsanslag av 10 656 000 kr.

I propositionen redogörs för den översyn som företagits av utlandsinformationen och som lett till dels en principöverenskommelse om utrikesdepartementets och Svenska institutets ansvarsområden på verksplanet, dels en överenskommelse om överföring av viss verksamhet och med den förbundna tjänster från departementet till institutet. Med anledning av denna överföring tillförs institutet sammanlagt 980 000 kr. från anslaget D 3. Övrig information om Sverige i utlandet och 327 000 kr. från anslaget A 1. Utrikesförvaltningen.

Utskottet. Utskottet hemställer

att riksdagen till *Svenska institutet* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 10 656 000 kr.

6. Sveriges Radios programverksamhet för utlandet. Kungl. Maj:t har (punkten D 2, s. 52–56) föreslagit riksdagen att till Sveriges Radios programverksamhet för utlandet för budgetåret 1973/74 anvisa ett anslag av 11 762 000 kr.

I propositionen redogörs för den översyn av målsättningen för Sveriges Radios programverksamhet för utlandet, som på uppdrag av utrikesministern företagits av en särskild utredningsman. Denne avgav i juni 1972 betänkandet "Sveriges Radios utlandsprogram – översyn av verksamhet, finansiering och samordningsfrågor" (Ds UD 1972:1). Betänkandet har remissbehandlats.

Departementschefen delar utredningsmannens uppfattning att radiosändningar till utlandet på svenska och utländska språk bör bibehållas. Sändningar på utländska språk bör betraktas som ett led i svensk

upplysningsverksamhet i utlandet och följa de riktlinjer som ligger till grund för upplysningsverksamheten i stort. Sändningarna på svenska har för utomlands verksamma svenskar ett betydande och oointvistat värde. Departementschefen delar utredningsmannens synpunkter på behovet av samråd mellan utlandsprogrammet, Svenska institutet och utrikesdepartementet. Sedan Kollegiet för Sverige-information i utlandet m. m. numera upphört, bör erforderligt samråd organiseras i särskild ordning. Med hänsyn bl. a. till att utlandsprogrammet numera fått ökad sändningskapacitet bör anslagsgivningen till radioprogrammen ej reduceras i förhållande till innevarande budgetår. För framtida överväganden är det självfallet önskvärt att erhålla ökad kunskap om utlandsprogrammets lyssnarunderlag i ljuset av nya tekniska möjligheter.

Departementschefen är beredd att redan nu ansluta sig till utredningsmannens förslag att en viss del av utlandsprogrammets anslag skall avses för informationsprogram för utländska institutioner. Dessa program ligger i linje med andra upplysningsorgans normala verksamhet, och medel bör disponeras i samråd med dessa. För budgetåret 1973/74 vill departementschefen begränsa de medel som avser framställning av bandade program och TV-filmer och som efter beslut av utrikesdepartementet skall disponeras för uppdragsverksamhet till att omfatta en verksamhet närmare motsvarande vad Sveriges Radio under de senaste åren utfört med särskilda medel från Kollegiet för Sverige-information i utlandet. För detta ändamål bör anvisas 500 000 kr. under detta anslag.

I motionen 1973:279 av herr Wiklund i Stockholm (fp) hemställs

att riksdagen hos regeringen anhåller att missionsorganisationerna bereds tillfälle att som ett minimum medverka i program, som producerats för Sveriges Radios utlandsprogram "programexport-radio" resp. "programexport-film", samt

att – vid bifall till denna hemställan – riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till härför erforderlig förstärkning av anslaget Sveriges Radios programverksamhet för utlandet för budgetåret 1974/75.

Utskottet. Av propositionen framgår att det föreligger svårigheter att få en riktig bedömning av lyssnarunderlaget för radiosändningarna till utlandet. Utskottet ansluter sig till departementschefens uttalande att det för framtida överväganden rörande anslagsgivningen till radioprogrammen är önskvärt att erhålla ökad kunskap om utlandsprogrammets lyssnarunderlag i ljuset av den tekniska utvecklingen.

Motionen 1973:279 tar upp frågan om möjligheterna för missionsorganisationerna att medverka i Sveriges Radios utlandsprogram. Utskottet förutsätter att utrikesdepartementet vid det samråd som skall äga rum mellan departementet, Sveriges Radio och Svenska institutet särskilt beaktar önskvärdheten av att inom ramen för förevarande anslag tillgodose utomlands verksamma svenska gruppers önskemål beträffande utlandsprogrammets utformning.

Utskottet finner det med hänsyn härtill inte motiverat att, i enlighet med förslaget i motionen 1973:279, yrka på särskilt beaktande av

missionsorganisationernas intressen eller på en uppräknig av förevarande anslag för ändamålet.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. avslår motionen 1973:279,
2. till *Sveriges Radios programverksamhet för utlandet* för budgetåret 1973/74 anvisar ett anslag av 11 762 000 kr.

7. **Övrig information om Sverige i utlandet.** Kungl. Maj:t har (punkten D 3, s. 57–59) föreslagit riksdagen att till Övrig information om Sverige i utlandet för budgetåret 1973/74 anvisa ett reservationsanslag av 3 894 000 kr.

Svenska informationskontoret i New York, som sedan den 1 juli 1966 utgör en del av utrikesförvaltningen, bedriver en omfattande informationsverksamhet i Förenta staterna och Canada. Av praktiska skäl kommer kontoret att från och med den 1 juli 1973 formellt inordnas i generalkonsulatet i New York, varför kostnaderna för kontoret, som för budgetåret 1973/74 beräknas uppgå till ett oförändrat belopp av 1 974 000 kr., i fortsättningen kommer att belasta främst anslaget A 1. Utrikesförvaltningen.

Frågan om stöd för den svensk-amerikanska pressen i Nordamerika har varit föremål för utredning av en särskild sakkunnig. I betänkandet "Utvandrarnas tidningar" (UD 1971:1) föreslår denne vissa stödåtgärder åt de nio i Nordamerika utkommande svensk-amerikanska tidningarna. Betänkandet har remissbehandlats. Departementschefen delar utredningsmannens åsikt att det finns skäl för att på olika sätt stödja den svensk-amerikanska pressen i Nordamerika. Redan under budgetåret 1971/72 har ett annonsprogram genomförts till en kostnad av 40 000 kr. och under innevarande budgetår beräknas 55 000 kr. för ändamålet. Departementschefen kommer att pröva möjligheterna och behovet att något utvidga programmet i enlighet med de av utredningsmannen uppdragna riktlinjerna. Kostnaderna för aktuella stödåtgärder får dock vägas mot behovet av andra insatser för den allmänna informationen om Sverige.

För forskare och kulturutbyte med särskilda länder beräknar departementschefen 250 000 kr., av vilket belopp en lämpligt avpassad del bör anvisas till Ingenjörsvetenskapsakademien för forskarutbyte med nationella vetenskapsakademier i Östeuropa och Kina. Under innevarande budgetår har 100 000 kr., varav Vetenskapsakademien erhållit 30 000 kr., beräknats för detta ändamål. En proposition kommer att framläggas till 1973 års riksdag om bidrag till Vetenskapsakademien. Med hänsyn härtill bör inte bidrag utgå från förevarande anslag till Vetenskapsakademien för nästa budgetår.

I motionen 1973:1112 av herr Wirmark m. fl. (fp, c, m) hemställs att riksdagen beslutar

att Ingenjörsvetenskapsakademien för forskarutbyte med nationella vetenskapsakademier i Östeuropa och Kina inom ramen för träffade överenskommelser för budgetåret 1973/74 skall erhålla anslag på sammanlagt 500 000 kr., varav 350 000 kr. från Styrelsen för teknisk utveckling, 30 000 kr. från statens naturvetenskapliga forskningsråd samt 120 000 kr. från anslaget Övrig information om Sverige i utlandet,

att till Övrig information om Sverige i utlandet för budgetåret 1973/74 anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 50 000 kr. höjt reservationsanslag om 3 944 000 kr., varav 120 000 kr. skall användas för Ingenjörsvetenskapsakademiens forskarutbyte med nationella vetenskapsakademier i Östeuropa och Kina, samt

att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att fr. o. m. 1974/75 hela medelsbehovet för detta forskarutbyte i Ingenjörsvetenskapsakademiens regi skall ske genom anslag under Övrig information om Sverige i utlandet.

Utskottet. Motionen 1973:1112 tar sikte på Ingenjörsvetenskapsakademiens verksamhet på forskarutbytets område. Ingenjörsvetenskapsakademien svarar för närvarande, enligt vad utskottet erfarit, för forskarutbyte enligt särskilda avtal med Rumänien, Sovjetunionen och Tjeckoslovakien. Medel för verksamheten har under innevarande budgetår erhållits från bl. a. utrikesdepartementet, styrelsen för tekniskt bistånd och statens naturvetenskapliga forskningsråd. Verksamheten beräknas under innevarande budgetår dra en kostnad av ca 320 000 kr.

Utskottet, som finner det angeläget att medel anvisas för att möjliggöra en utvidgning av forskarutbytet bl. a. till ytterligare östeuropeiska stater och Kina, har med tillfredsställelse erfarit att utrymme kommer att finnas för en betydande ökning av bidraget till IVA inom ramen för förevarande anslag under budgetåret 1973/74. Utskottet uttrycker förhoppningen att det av IVA förutsedda medelsbehovet därigenom kommer att täckas.

Förslaget i motionen 1973:1112 att IVA:s hela medelsbehov fr. o. m. 1974/75 skall utgå från tredje huvudtiteln motiveras med att det nuvarande anslagssystemet minskar IVA:s möjlighet till rationell planering. Utskottet har erfarit att de praktiska svårigheter som här avses, dvs. dröjsmål i besluten på verksamhetsnivå beträffande medelsanvisning till IVA, numera har bemästrats.

Utskottet finner att det huvudsakliga syftet med motionen 1973:1112 är tillgodosett.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionen 1973:1112 till *Övrig information om Sverige i utlandet* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 3 894 000 kr.

Diverse

8. **Ekonomiskt bistånd till svenska medborgare i utlandet m. m.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten E 1, s. 60) och hemställer att riksdagen till *Ekonomiskt bistånd till svenska medborgare i utlandet m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 400 000 kr.

9. **Bestridande av resekostnader för inom Förenta Nationerna utsedda svenska stipendiater.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten E 2, s. 60) och hemställer att riksdagen till *Bestridande av resekostnader för inom Förenta Nationerna utsedda svenska stipendiater* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 22 000 kr.

10. **Information om mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor.** Kungl. Maj:t har (punkten E 3, s. 60–62) föreslagit riksdagen att till Information om mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor för budgetåret 1973/74 anvisa ett anslag av 1 630 000 kr.

För Utrikespolitiska institutet beräknas en ökning med 250 000 kr. i förhållande till innevarande budgetårs anslag. För Svenska FN-förbundet beräknas en ökning med 75 000 kr. En uppräknings har även skett av anslagen för Svenska UNICEF-kommittén och för Svenska sektionen av Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet samt Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen. För Utrikespolitiska föreningarnas FN-förbund och Europarörelsens Svenska Råd beräknas oförändrade bidrag.

I *motionen 1973:631* av herr Turesson (m) hemställs

att riksdagen beslutar att anslaget till Europarörelsens Svenska Råd uppräknas med 15 000 kr. och att som en följd därav till Information om mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor – punkten E 3 i bilaga 5 till statsverkspropositionen – sålunda anvisas ett anslag av 1 645 000 kr.

Utskottet. Riksdagen har tidigare uttalat sig för en förstärkning av sådan informationsverksamhet kring internationella frågor som gör det möjligt att sätta in den dagliga nyhetsströmmen i dess sammanhang och öka förmågan att kritiskt värdera massmediernas nyheter (SU 1969:177). Utrikespolitiska institutet spelar en framträdande roll på detta område. Utskottet har erfarit att institutet avser att inom kort utge en utrikespolitisk tidskrift.

Europarörelsens Svenska Råd, som bl. a. har till uppgift att sprida information om europeiska samarbetsfrågor, har hittills bedrivit sin verksamhet med bidrag huvudsakligen från näringslivet. Av statliga medel har erhållits sammanlagt 30 000 kr. under budgetåren 1971/72 och 1972/73. Rådet torde för nästkommande budgetår kunna påräkna bidrag

även från EG:s informationsavdelning i Bryssel.

Utskottet vill fästa uppmärksamheten vid att informationsbehovet om utvecklingen i de europeiska gemenskaperna i viktiga avseenden tillgodoses genom handelsdepartementets broschyr "Aktuellt i handelspolitiken". I rådande läge finns det enligt utskottets uppfattning inte skäl att frångå propositionens förslag om oförändrat bidrag till Europarörelsens Svenska Råd. Utskottet avstyrker därför motionen 1973:631.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionen 1973:631 till *Information om mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor* för budgetåret 1973/74 anvisar ett anslag av 1 630 000 kr.

11. Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten E 4, s. 63–64) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 3 499 000 kr.

12. Vissa åtgärder för rustningsbegränsning och kontroll. Kungl. Maj:t har (punkten E 5, s. 64–65) föreslagit riksdagen att till Vissa åtgärder för rustningsbegränsning och kontroll för budgetåret 1973/74 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.

Kostnaderna för ifrågavarande verksamhet bestrids under innevarande budgetår från fjärde huvudtitelns förslagsanslag H 5. Vissa åtgärder för rustningsbegränsning och kontroll.

Då här åsyftad forskning, radiakövertvakning och utredningsverksamhet i samband med förhandlingar om rustningsbegränsning och kontroll bedrivs på föranstaltande av utrikesdepartementet, bör medel för verksamheten beräknas under tredje huvudtiteln.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer

att riksdagen till *Vissa åtgärder för rustningsbegränsning och kontroll* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

13. Inköp, uppförande och iståndsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten II:5, s. 66–67) och hemställer

att riksdagen till *Inköp, uppförande och iståndsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen* för budgetåret 1973/74 anvisar ett investeringsanslag av 10 160 000 kr.

STATENS UTLÄNINGSFONDER

14. **Utrikesförvaltningens lånefond.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten IV:1, s. 68) och hemställer

att riksdagen till *Utrikesförvaltningens lånefond* för budgetåret 1973/74 anvisar ett investeringsanslag av 100 000 kr.

15. **Biståndsförvaltningens lånefond.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten IV:2, s. 68) och hemställer

att riksdagen till *Biståndsförvaltningens lånefond* för budgetåret 1973/74 anvisar ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Uppskjuten fråga

16. **Uppskjuten fråga.** Utskottet kommer framdeles att avge betänkande i fråga om Kungl. Maj:ts under avsnittet C framlagda förslag om internationellt utvecklingsarbete, vilket utskottet här anmäler.

Stockholm den 27 februari 1973

På utrikesutskottets vägnar

ARNE GEIJER

Närvarande: herrar Arne Geijer i Stockholm (s), Bengtson i Jönköping (c), Lange (s), fru Lewén-Eliasson (s), herrar Adamsson (s), Johansson i Jönköping (s), Wirmark (fp), Palm (s), Korpås (c), Göransson (s), Turesson (m), Hellström (s), fru Nilsson i Kristianstad (c) och herr Ullsten (fp).

Reservationer

1. vid *punkten 7* (Övrig information om Sverige i utlandet) av herrar Wirmark (fp), Bengtson i Jönköping (c), Korpås (c), Turesson (m), fru Nilsson i Kristianstad (c) samt herr Ullsten (fp), som anser *dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Förslaget i motionen 1973:1112" och slutar med "är tillgodosett" bort ha följande lydelse:

"I motionen 1973:1112 påtalas de praktiska svårigheterna med den nuvarande formen för statlig finansiering av detta utbyte, som innebär att bidrag ges ur tre olika anslag under tre olika huvudtitlar. Motionärerna föreslår därför att hela medelsbehovet för IVA:s forskarutbyte med Östeuropa och Kina fr. o. m. 1974/75 bör täckas genom anslag under Övrig information om Sverige i utlandet.

Erfarenheten har visat att nuvarande system medför långvariga förhandlingar och diskussioner med många parter. Det har också inneburit att IVA inte i god tid innan verksamhetsåret börjar får vetskap om vilket samlat anslagsbelopp man kan påräkna för denna verksamhet, vilket i sin tur minskar möjligheterna till rationell planering. Sålunda har detta i vissa fall medfört att planerade projekt har måst inställas.

Utskottet vill erinra om att 1972 års riksdag (UU 1972:1) uppmärksammade att överläggningar pågick mellan berörda departement och akademiker 'beträffande möjligheterna att åstadkomma en mera enhetlig finansiering av ifrågavarande, forskarutbyte.' Vidare noterades att överläggningarna syftade till att eliminera de olägenheter med det rådande finansieringssystemet som påtalats. Utskottet konstaterar att dessa överläggningar inte lett till resultat, utan att finansieringssystemet kvarstår i sin splittrade och svåradministrerade form. Då utskottet finner det rimligt att IVA i samband med statsverkspropositionen erhåller information beträffande vilka medel som står till förfogande för denna verksamhet, tillstyrker utskottet motion 1973:1112, såvitt nu är i fråga. Utskottet förutsätter därför att hela medelsbehovet fr. o. m. 1974/75 utgår från utrikesdepartementets anslag för Övrig information om Sverige i utlandet."

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

"att riksdagen

1. i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att fr. o. m. 1974/75 medelsbehovet för forskarutbytet med Östeuropa och Kina i Ingenjörsvetenskapsakademiens regi bör täckas genom anslag under Övrig information om Sverige i utlandet,
2. anser motionen 1973:1112 i övrigt besvarad med vad utskottet anfört,
3. till Övrig information om Sverige i utlandet för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 3 894 000 kr."

2. vid *punkten 10* (Information om mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor)
av herr Turesson (m), som anser

dels att det stycke på s. 10 i utskottets yttrande som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "motionen 1973:631" bort ha följande lydelse:

"Behovet av information i europeiska frågor hos den svenska allmänheten är stort och allmänt omvittnat. Detta gäller inte minst i ungdomsgrupperna. Sedan frihandelsavtalet mellan Sverige och de europeiska gemenskaperna nu trätt i kraft, måste detta informationsbehov bedömas vara större än någonsin.

Europarörelsens Svenska Råd, som är Europarörelsens informationstjänst i Sverige, har goda kontakter med de europeiska gemenskapernas informationsavdelning och Europarörelsen i andra europeiska länder.

Rådet kan därför verksamt bidra till att lätta en del av det svenska informationsbehovet. Rådets bidrag utgör ett värdefullt komplement till den information som lämnas i handelsdepartementets publikation "Aktuellt i handelspolitiken". För att rådet skall kunna fullfölja sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt bör de medel som ställs till rådets förfogande uppräknas i någorlunda takt med kostnadsutvecklingen."

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

"att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionen 1973:631 till *Information om mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor* för budgetåret 1973/74 anvisar ett anslag av 1 645 000 kr."

